

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

CVO Qrios Zuid

131871

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
131871 CVO Qrios Zuid

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

2. Bevindingen

Algemeen

CVO Qrios Zuid heeft van meet af aan een visietekst ontwikkeld die als leidraad dient voor de organisatie. Het CVO is duidelijk gesitueerd binnen het gehele Limburgse onderwijsaanbod. Binnen het HBO5 biedt het CVO diverse opleidingen aan. Er wordt duidelijk aangegeven welke opleidingen uit het pakket aan bevoegdheden wel/niet en waarom worden gegeven. Enkel voor Bedrijfsautomatisatie is dit niet klaar.

De rol van het samenwerkingsverband HBO5 Limburg wordt regelmatig vermeld, maar waaruit de inbreng van de hogeschool UC Limburg bestaat of zal bestaan is veel minder overtuigend.

De onderwijsinhoud

Het ZER geeft aan dat actualisatie en optimalisatie van het aanbod een werkpunt is en geeft een aantal acties aan die het CVO Qrios Zuid in dit kader wil overwegen (p.14), zoals de uitbreiding van het aantal lesmomenten, de afstemming op het bedrijfsleven en op de social profit sector, een doorgedreven modularisering, ...). Nog niet alle HBO5-opleidingen werken op basis van competenties, sommige werken nog met gedateerde leerplannen. Een aantal programma's werden niettemin al geactualiseerd (competentiematrix voor orthopedagogie en voor maatschappelijk werk, en bedrijfsautomatisatie): wachten was immers geen optie meer. Alle opleidingen, met uitzondering van Mechanica en Elektriciteit, zijn modulair opgebouwd.

Het is positief dat de ervaringen van de studenten als uitgangspunt werden genomen voor de aanpassingen van het aanbod in de opleiding Orthopedagogie. Voor Maatschappelijk Werk speelt het CVO een actieve rol in de ontwikkeling van de DLR.

Het doel op dit moment is de instroom te verhogen (deze blijkt voor sommige opleidingen inderdaad problematisch) en nieuwe doelgroepen aanspreken. Het lijkt aangewezen dat men realistische doelen formuleert op verschillende niveaus en vlakken, gelinkt aan een echt onderwijsbeleid dat het CVO wil definiëren binnen het samenwerkingsverband waartoe het behoort.

Men ziet de lacunes, in het ZER stelt men de goede vragen, een verbetering is duidelijk ingezet.

Het onderwijsproces

De basisprincipes van het door het CVO Qrios Zuid verstrekte onderwijs en de toegepaste onderwijs- en werkvormen worden goed weergegeven, onder meer aan de hand van voorbeelden uit de diverse opleidingen. Meer informatie over de feitelijke spreiding van die vormen had niet mogen ontbreken.

Het onderwijsproces wordt vorm gegeven in functie van de noden van de doelgroepen, wat positief gewaardeerd wordt, zoals blijkt uit de focusgroepen. Accenten die daarbij gelegd worden zijn: maatwerk met een laagdrempelige aanpak (kleine groepen, individuele begeleiding); werkplekleren (al voor drie opleidingen ingebouwd); gericht op groei en zelfontplooiing (evolutie naar zelfsturend leren).

Diverse leervormen worden ingezet: onderwijsleergesprekken, practica, labo's, opdrachten, oefeningen, projectwerk,... omkaderd door de nodige begeleiding en feedback. Ook afstandsonderwijs wordt in een aantal opleidingen en modules ingezet. Maar een goed en duidelijk beleidskader voor het inzetten van leervormen ontbreekt en zou ongetwijfeld een goede basis zijn bij de uitbreiding van de competentiegerichte benadering.

In dit CVO ligt een grote focus op het voorzien van informatie bij de instroom, op participatie aan beurzen, enz. Er is ook een grote zorg voor de studenten en hun 'welzijn': laagdrempelige aanpak, het werken op groepsvorming en sfeer, een ontmoetingsdag met de familie, aandacht voor de werkdruk (die als te hoog wordt ervaren), de combinatie leren-werken, een module 'leren leren' binnen sommige opleidingen, taalvaardigheden voor anderstalige cursisten.

Het hoofdstuk 'Evaluatiepraktijk' vergt nog de nodige aandacht. De vormen van evalueren en de wijze waarop de studenten worden geïnformeerd worden wel beschreven, maar het is niet overtuigend dat dit reeds een echt en uitgewerkt toetsbeleid laat veronderstellen. Men hanteert wel diverse vormen van evalueren, maar het kader daartoe ontbreekt. In het ZER wordt gesteld dat men steeds een evenwicht zoekt tussen oefeningen en theorie, maar ook hier zou een competentiegerichte benadering meer houvast kunnen bieden. Het ZER gebruikt ook nu nogal gemakkelijk voorbeelden uit de opleidingen die al met competenties werken. Het is wel zo dat de informatie over evaluatie wordt gegeven via een onlineplatform, mailings en mondelinge mededelingen. Er is een klachtenprocedure en een ombudspersoon voorzien, transparantie naar de studenten wordt dus bewaakt.

Met een ééngemaakt Onderwijs- en Examenreglement moet nog een aanvang worden gemaakt. Hier ligt duidelijk een rol weggelegd voor UC Limburg. Het verdient sterke aanbeveling dit punt snel op te pakken.

Uit de informatie in diverse delen van dit hoofdstuk blijkt dat het CVO wel veel te weten komt van de studenten (o.a. via focusgroepen), terwijl gesteld wordt dat er geen studietijdmetingen gebeuren. Knelpunten worden wel aangehaald. Dit toont aan dat een degelijk uitgebouwde studietijdmeting (onder welke vorm ook) grote aandacht verdient.

Per opleiding is het profiel van de instromende student goed in kaart gebracht: daardoor kan het verbeteren van de instroom (voor een aantal opleidingen een belangrijk aandachtspunt) worden aangepakt.

Er wordt gesteld (p. 22) dat het studentenaantal stabiel blijft (of licht dalend is), zonder dat er een vergelijking wordt gemaakt met andere CVO's of met de Vlaamse situatie in het geheel. Wat is het beleid van het CVO ter zake?

Uit de verschuivingen in het studentenprofiel (verjonging) worden geen conclusies getrokken. Het verdient aanbeveling dat het CVO de nodige aandacht blijft besteden aan de iets oudere, nu werkzoekende, meer 'traditionele' CVO-student.

Het CVO voorziet in voldoende trajectbegeleiding. Indien cursisten vroegtijdig stoppen wordt een exitgesprek voorzien. Hieraan probeert men acties tot verbetering te koppelen, zoals een nog betere begeleiding tijdens de beginperiode. In de informatie over de uitstroombegleiding ontbreekt het cijfermateriaal om het gevoerde beleid te kunnen beoordelen. Bovendien is het toekomstperspectief hier wel erg vaag (p. 21).

De beschrijving van de EVC/EVK procedure is nogal algemeen (p. 27) en wat vooral ontbreekt, is het gegeven wie de finale beslissing neemt: op welke wijze is een consistente behandeling gewaarborgd?

Het is merkwaardig – en elke verklaring ontbreekt – dat opnieuw de opleiding Bedrijfsautomatisatie de uitzondering is op het vlak van EVC/EVK, vrijstellingen en toelatingsproeven. Hoe kijkt het bestuur daar naar? Dit geldt ook voor deelname aan bevragingen (p. 31).

Op een aantal punten blijkt duidelijk dat het CVO nog in een proces van verdere integratie is (van de 6 vroegere CVO's). Het is dan ook spijtig dat het hoofdstuk over de toekomst (p. 27-30) te vaag is om overtuigend te zijn. Een meer uniforme aanpak zou wel op zijn plaats zijn (vb. zoeken naar stageplaatsen, p. 28); er moet dringend meer gemeten worden en de intenties moeten veel concreter gemaakt worden.

De uitkomst van het onderwijs

Het CVO is via bevragingen (het ZER was de aanleiding om voor het eerst een algemene bevraging te doen van de alumni – resultaten op p. 31-35) goed geïnformeerd over de studenten en hun verdere plannen. De gegevens worden klaar weergegeven, maar elke conclusie of beleidsoptie daarbij ontbreekt. Er kan uit worden afgeleid dat 'doorstroom' na een HBO5-opleiding voor de studenten zeker niet de eerste optie is. Het CVO had daar interessante bedenkingen kunnen aan vastknopen, vooral gelet op de eerder vermelde veranderingen in studentenprofiel.

De doorstroom lijkt erg verschillend per opleiding, maar ook hier krijgen we geen verdere beleidskeuzes te lezen (p. 36). Er zijn reeds een aantal vervoltrajecten uitgewerkt. De bestaande trajecten kunnen nog geoptimaliseerd worden en nieuwe trajecten uitgewerkt: dit wordt in het ZER als werkpunt naar voren geschoven.

In het ZER wordt informatie gegeven (bekomen uit de bevestigingen) over de inzetbaarheid van de alumni en het effect van hun opleiding op hun tewerkstelling (72% heeft werk gerelateerde gevolgen). Er is minder informatie aanwezig over de perceptie van de alumni op welke wijze de opleiding heeft gewogen op hun inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Dergelijke informatie zou nochtans kunnen leiden tot een bijsturing van het aanbod en tot het leggen van andere accenten bij de instroom. De samenwerking met VDAB binnen 2 opleidingen is zeker een pluspunt.

Een werkpunt voor dit CVO is het tot stand brengen van een actiever contact met de bedrijfswereld ter verbetering van de uitstroom: een specifieke coördinator zou hier kunnen faciliteren. Trouwens, de studenten geven aan meer nood te hebben aan begeleiding bij de uitstroom: ook dit is een werkpunt voor het CVO.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het CVO heeft een gemengd, maar relatief oud lerarenkorps (15 % is 55+), maar er bestaat nu nog geen proactief personeelsbeleid (p. 38). Het verdient sterke aanbeveling daar grote aandacht aan te besteden en de eerste initiatieven (p. 44) met spoed verder op te nemen. De diploma's van het personeel zijn OK (bijna allen master). De meeste personeelsleden hebben een ervaring op het werkveld; sommigen combineren hun opdracht in het onderwijs met een andere taak. Bijscholing wordt gestimuleerd, maar hoe en hoeveel blijven vraagtekens.

De nieuwe personeelsleden krijgen naast een infosessie, een onthaalbrochure en een rondleiding ook een mentor om hen in het CVO en met hun taak vertrouwd te maken. Op termijn wil men een uniforme functioneringscyclus invoeren met aangepaste functiebeschrijvingen (einde 2016 – bouwsteen voor nieuwe wervingen).

De nascholingen lijken nu vooral op initiatief van de lesgever te gebeuren, maar in 2017 is een eerste pedagogische studiedag voorzien als collectief vormingsmoment. Hier is zeker nog verbetering mogelijk: die eerste studiedag is slechts een stap in de goede richting. Vermits er duidelijk weinig middelen aanwezig zijn, kan wellicht meer en systematischer geïnvesteerd worden in het leren van elkaar en het uitwisselen van best practices. Over werkdruk voor het personeel krijgen we niets te lezen.

De interne kwaliteitszorg komt op gang (onder andere door medewerking aan de initiatieven van Katholiek Onderwijs Vlaanderen), maar tussen de opleidingen moet wel nog veel worden gestroomlijnd (p. 42). Het CVO maakt deel uit van het lerend netwerk IKZ waar het zich kandidaat stelde voor een collegiale visitatie. Hoewel er een jaaractieplan 2016 werd opgesteld met 15 actiepunten, globaal en per campus, zijn de in het ZER opgesomde acties nog gespreid over de verschillende opleidingen en/of campussen. Er is duidelijk een beweging ingezet om te komen tot een globaal en gemeenschappelijk kwaliteitsbeleid, maar de implementatie ervan komt nog maar net op gang. De aanstelling van een kwaliteitscoördinator kan daarbinnen zeker helpen.

Qua materiële infrastructuur profiteert men van de infrastructuur van de secundaire scholen waar men ingebed is. Men wil ook de sociale voorzieningen van de hogeschool beschikbaar maken voor cursisten en gebouwen en technische infrastructuur delen op termijn. Op het vlak van materiële voorzieningen staat de integratie van de 6 CVO's nog in zijn kinderschoenen. De aanpak is erg verschillend per vestigingsplaats/opleiding en er is geen meerjarenplan met prioriteiten en doelstellingen.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het CVO CVO Qrios Zuid binnen het kader van het samenwerkingsverband realistische doelen formuleert wat instroom betreft en deze kadert in een echt onderwijsbeleid.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het CVO CVO Qrios Zuid de informatie over de feitelijke spreiding van de gebruikte onderwijsvormen beter overziet.

Het verdient aanbeveling dat het CVO CVO Qrios Zuid een goed en duidelijk beleidskader voor het inzetten van leervormen ontwikkelt, wat noodzakelijk is bij de uitbreiding van de competentiegerichte benadering.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid een echt en uitgewerkt toetsbeleid ontwikkelt, gebaseerd op een competentiegerichte benadering.

Het verdient sterke aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid – samen met UC Limburg – het punt van een ééngemaakt OER snel oppakt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid een degelijk uitgebouwd systeem van studietijdmeting opzet.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid meer informatie over de uitstroombegleiding verzamelt, er het gevoerde beleid op afstemt en op dat punt het toekomstperspectief scherper stelt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid de procedure voor de toekenning van EVC/EVK bijstelt zodat een consistente behandeling gewaarborgd wordt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid de opleiding Bedrijfsautomatisatie nauwgezet onder de loep neemt en op alle domeinen meer in het algemeen beleid van het CVO inschakelt.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid reflecteert over de veranderingen in het studentenprofiel enerzijds en de problematiek van doorstroming naar de arbeidsmarkt of naar een professionele bacheloropleiding (gekoppeld aan geoptimaliseerde vervolgtrajecten) anderzijds.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid een actiever contact met de bedrijfswereld zoekt ter verbetering van de uitstroom, met inbegrip van de aanstelling van een specifieke coördinator.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid een proactief personeelsbeleid ontwikkelt en de eerste initiatieven op dit vlak met spoed verder opneemt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Qrios Zuid meer sturend optreedt wat betreft het aanbod van en de deelname aan professionaliseringsinitiatieven.

Het verdient aanbeveling dat het CVO CVO Qrios Zuid een meerjarenplan (met doelstellingen, prioriteiten en timing) opstelt wat betreft materiële voorzieningen.

Slot

CVO Qrios Zuid heeft het ZER een groot draagvlak gegeven door de wijze waarop het is samengesteld: velen zijn immers op de een of andere wijze betrokken geworden. Dit was niet evident, gezien het CVO in zekere zin 'nieuw' is en net uit een fusie van 6 CVO's is voortgekomen.

De hoofdstukken 'kritische reflectie en toekomstperspectief' tonen duidelijk aan wat reeds gerealiseerd is, maar hadden ook concrete actiepunten (doelstellingen, verantwoordelijke actoren en timing) moeten bevatten. Dat deze nu ontbreken is gelet op de vele veranderingen in het recente verleden begrijpelijk, maar deze realisaties mogen niet de (nabije) toekomst uit het oog laten verliezen. De blik op de toekomst blijft nu te veel tot vage intenties beperkt.

Een sterk punt is een goede kennis van de doelgroepen en het diversifiëren in leervormen, begeleiding, infoverstreking, enz. in functie van de verschillende noden van deze doelgroepen. Dit sterk punt mag men zeker niet verliezen, maar men gaat ongetwijfeld baat vinden door het te koppelen aan een meer competentiegerichte aanpak.

Globaal toont dit ZER een CVO met een zeer menselijk gelaat en benadering, een grote zorg voor studenten (tot en met studenteninspraak) en respect en zorg voor de eigen personeelsleden.

Hoewel er nog veel stappen te zetten zijn, is men zich bewust van de werkpunten: de eerste acties werden al gedefinieerd en vorm gegeven. Verbeteringen in het 'onderwijsproces' verdienen de grootste prioriteit vanwege het beleid.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd, waarna een kleine correctie werd doorgevoerd.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs